

11.11.11

VECHT MEE TEGEN ONRECHT

**Minst ontwikkeld,
minst interessant?**

RESCOM.nl

1. Inhoudstafel

Inleiding	2
1. De grenzen van de MOL categorie	4
1.1. De criteria	4
1.2. De procedure: traag maar zeker?	4
1.3. Problemen met de categorie	5
2. Welke landen?	7
2.1. De lijst	7
2.2. Grote verschillen	8
3. Welke voorkeursbehandeling?	9
4. De stand van zaken	11
4.1. Armoedebestrijding en de Millenniumdoelstellingen als meetlat	11
4.2. Groei en crisis in de eerste tien jaar van het millennium	13
4.3. Iets nieuws onder de zon: klimaatverandering en sterke Zuid-Zuid banden	13
Het water aan de lippen door de klimaatverandering	13
De mogelijkheden en moeilijkheden van de nieuwe Zuid-Zuid samenwerking	14
5. Istanbul 2011: krachtmeting en/of partnerschap?	15
5.1. Geen ideale context	15
5.2. De voorbereiding: achter op schema	16
5.3. De krachtmeting rond 'globaal' of 'hernieuwd' partnerschap	16
5.4. Actoren en standpunten	17
Wie zegt wat in de discussies over de MOL?	18
De Minst Ontwikkelde Landen	18
De G77 en China	18
De Verenigde Staten: VS nieuwe stijl	18
CANZ (Canada, Australië en Nieuw Zeeland): op zoek naar compromissen	19
Japan: over naar hoofdkwartier	19
De Europese Unie: mak	19
België: veel goede wil maar te onzichtbaar onder de EU vleugels	20
De Civiele Maatschappij: Ook een beetje Minst Ontwikkeld?	21
6. Wat te doen: reguleren, engageren en opvolgen!	22

Colofon

Redactie Rudy De Meyer

Eindredactie Eline Strik

Layout Yichalal

Met dank aan Tine Lommez

Foto cover UNDP

Mei 2011

Inleiding

Levert armoede wel eens voordelen op? Het zou kunnen in het geval van de Minst Ontwikkelde Landen (MOL). Ze kunnen in principe rekenen op een voorkeursbehandeling, met meer hulp, snellere schuldkwijtschelding en een soepelere toepassing van handelsakkoorden. De bedoeling is om landen snel uit de MOL-groep weg te werken. Maar wanneer dat lukt, verliest een land enkele voordelen die een langer verblijf in de categorie aantrekkelijk maken. Vooral in de beginjaren werd toegang tot de categorie door de betrokken landen echt met vlag en wimpel gevierd.

In de praktijk vallen de winstpunten voorlopig tegen. Er zijn veel actieplannen, maar weinig harde centen en concrete maatregelen. De oplossing is natuurlijk om maatregelen toe te passen die sterk genoeg zijn om te zorgen dat landen écht met een ruime marge uit de groep kunnen vertrekken. Dat zou alvast de inzet moeten zijn van de grote VN-conferentie over de Minst Ontwikkelde Landen in Istanbul.

De eerste aanzet tot het afbakenen van een aparte categorie 'Minst Ontwikkelde Landen' ligt al een eind in het verleden. Op de eerste Unctad conferentie (United Nations conference on trade and development/de conferentie van de VN over handel en ontwikkeling) in 1964 werd voor het eerst officieel gepleit voor een specifieke bijkomende ondersteuning van de zwakste staten in de groep ontwikkelingslanden. In 1971 werd de groep officieel samengesteld. Het duurde dan nog tot 1981 voor een eerste 'grote' conferentie rond de Minst Ontwikkelde Landen plaatsvond. Dat gebeurde in Parijs, met de Franse president Mitterand. Naast bazuingeschal en obers in livrei, was er ook een groot actieplan. Dat plan was behoorlijk vernieuwend. Het ging uit van een gezamenlijke aanpak die een eigen plan van de MOL combineerde met concrete engagementen van de internationale donoren.

Veertig jaar na de samenstelling is de groep MOL niet gekrompen, maar gegroeid van 25 tot 48 landen. Ze zijn samen goed voor bijna één miljard mensen. In al die tijd slaagden slecht drie landen er in om aan de categorie te

ontsnappen, en aan de uitgang ligt geen paradijs te wachten. De groep in zijn geheel schuifde een beetje vooruit qua inkomen, aandeel van de wereldhandel, en percentage van de wereldwijde ontwikkelingssamenwerking. Maar in de meeste gevallen is de vooruitgang niet met het blote oog waar te nemen. En dan nog blijft de vraag hoeveel beterschap op rekening van de voorbije drie actieplannen te schrijven is. Zowat alle rapporten over de MOL erkennen dat er te weinig vooruitgang is geboekt. Er blijven grote mankementen in het intern bestuur van de landen. En de internationale 'ontwikkelingspartners' blijven ver achter bij hun engagementen.

De wereld veranderde wel. Het Oostblok viel uit elkaar. Enkele ontwikkelingslanden zijn op weg naar de status van grootmacht en bouwen die nieuwe macht gedeeltelijk op, dankzij natuurlijke rijkdommen van andere ontwikkelingslanden. De Europese Unie breidde spectaculair uit, maar is de jongste jaren wanhopig op zoek naar manieren om haar economische concurrentiepositie te redden. De dreiging van de klimaatverandering is al lang geen academische stelling meer, maar een breed erkende realiteit. De ontwikkelingssamenwerking zelf kwam in het gedrang door een combinatie van schrale resultaten, krappe donorbudgetten, en nieuwe prioriteiten.

De laatste jaren kwam daar nog een serie crises bovenop. De MOL hadden telkens weinig hand in de oorzaak, maar deelden des te meer in de desastreuze gevolgen. De voedselcrisis, de energiecrisis, en de financiële crisis sloegen harder toe in de MOL dan eender waar. Want meer nog dan armoede, is kwetsbaarheid het sleutelwoord in de hele MOL-discussie. Of het nu gaat om interne spanningen, om natuurrampen of om crises door een falend internationaal beleid, de verdedigingsgordel van de Minst Ontwikkelde Landen is zo lek als een zeef.

Zullen de conferentie in Istanbul en een vierde actieplan voor de MOL daar iets aan veranderen? Het kan, het moet, maar als er niet snel een politieke zweepslag komt,

Binnen de Verenigde naties is er een categorie afgebakend van Minst Ontwikkelde Landen. In vergelijking met andere ontwikkelingslanden lijden ze onder een aantal structurele handicaps en die vragen om een specifieke aanpak in het nationaal en internationaal beleid. Sinds 1981 wordt er om de 10 jaar een grote conferentie georganiseerd, waar telkens een nieuw (of aangepast) actieplan wordt goedgekeurd. Van 9 tot 13 mei vindt in Istanbul voor de vierde keer zo'n conferentie plaats. In dit dossier leveren we tekst en uitleg bij de categorie en de conferentie, en geven aan wat we in mei verwachten van de EU en de Belgische overheid.

wordt het onwaarschijnlijk. In de twee grote voorbereidende vergaderingen die er op niveau van de Verenigde Naties tot nu toe zijn geweest, strandde men al gauw in de stilaan voorspelbare loopgravenoorlog tussen de verschillende blokken. Aan de ene kant staat de groep van de ontwikkelingslanden plus China (de G77), die vooral aandringen op extra middelen en meer ingrijpende steunmaatregelen. Aan de andere kant is er de oude groep rijke landen die liever de knip op de beurs houdt, de verantwoordelijkheid het liefst bij de MOL zelf legt en aan de wat rijkere ontwikkelingslanden graag een deel van de rekening zou toeschuiven. Vooral dat laatste is nieuw en het wordt een breekpunt in de onderhandelingen. De machts- en middelenverhoudingen in de wereld zijn inderdaad een stuk verschoven. Maar het zou wel erg jammer zijn, als de discussie over de herpositionering van de nieuwe groei landen, zou uitlopen op een krachtmeting tussen die landen en de oude machten, ten koste van de MOL. Het is een reëel risico dat we absoluut moeten vermijden.

België heeft iets met de MOL. Een flink deel van onze ontwikkelingssamenwerking gaat naar de MOL. We zitten met 0,18% in 2009 dicht tegen de 0,20% van het BNI 'norm voor gevorderden' aan. Onze historische concentratie op drie notoire MOL, Rwanda, Burundi en DR Congo heeft daar veel mee te maken. De Belgische ontwikkelingssamenwerking specialiseert zich ook in samenwerking met 'fragiele' staten. En zoals gezegd is de overlapping met 'Minst Ontwikkeld' groot.

Maar er is meer dan dat. Op de VN-top over de Millenniumdoelstellingen in september 2010 in New York engageerde premier Leterme zich in naam van de ontslagnemende Belgische regering tot actieve deelname aan de voorbereiding van de conferentie in Istanbul. België legde 400.000 euro op tafel voor de internationale voorbereiding ervan en het is een van de landen die niet bij voorbaat terugschrikken voor de discussie over nieuwe extra middelen.

Dat is goed, maar is het ook goed genoeg? Op niveau van de VN-onderhandelingen verschuilt België zich zo goed als volledig achter de EU. Europa pakt graag uit met haar verwezenlijkingen, maar was zeker tijdens de recentste voorbereidende vergadering (van 4 tot 9 april in New York) erg terughoudend en defensief. Een echt actieve inbreng van België blijft dus meer dan nodig.

Wat kan er in de komende weken nog uit de brand worden gesleept? Wat is ambitieus genoeg om relevant te zijn en opportunistisch genoeg om de politieke bekvechterij te overleven?

Enkele suggesties:

- ▶ Publiek stellen dat men de kwestie van de **partnerrol van de nieuwe groei landen niet meer wil beslist zien in het kader van de onderhandelingen van het MOL actieplan.**
- ▶ Ondersteuning bieden aan de sterkst mogelijke **aanbevelingen over internationale crisispreventie**, ook al liggen die op het eerste zicht ver buiten het bereik van de MOL. Concreet betekent dat vooral een belasting op financiële transacties en concrete maatregelen tegen speculatie op grondstoffen, in het bijzonder voedsel.
- ▶ Op EU-niveau **verdedigen van de lijst 'deliverables'** (haalbare concrete resultaten) die door de groep van ontwikkelingslanden naar voor werd geschoven. Belangrijk daarin zijn zeker **de 0,15 en 0,20% BNI voor hulp aan de MOL.**
- ▶ Zoeken naar **win-win voorstellen voor de verschillende 'categorieën' ontwikkelingslanden.** Dat zijn maatregelen die zeer gunstig zijn voor de MOL, maar ook voordeel opleveren voor gewone lage- en middeninkomenslanden. Bijvoorbeeld een onafhankelijk mechanisme voor behandeling van schulden.
- ▶ Minstens evenveel **middelen toewijzen voor de opvolging van de conferentie** als voor de voorbereiding ervan. (ook op nationaal niveau van de MOL: planning en betere kennis van de mogelijke voordelen).
- ▶ Samen met 'gelijkgezinde' landen en VN-instellingen werken **aan een koffer MOL-maatregelen die kunnen meegenomen worden naar onderhandelingen die in de komende jaren meer politiek gewicht zullen krijgen dan de MOL-conferentie zelf.** De belangrijkste daarvan zijn waarschijnlijk de conferenties rond klimaatverandering en de opvolgingsconferentie 'Rio plus 10' rond duurzame ontwikkeling.

1. De grenzen van de MOL categorie

1.1. De criteria

De grens bepalen voor landencategorieën is vaak een hachelijke zaak. Vooral als aan het lidmaatschap van de categorie concrete materiële voordelen gekoppeld zijn. Vanaf het begin van de MOL categorie was er dan ook onenigheid over criteria én landenkeuze. De hoofdvraag daarbij lijkt hoe je een gunstige behandeling kan bepleiten voor de MOL en die ontzeggen aan lage inkomenslanden die nauwelijks van de MOL verschillen.

Het 'committee for development policy' (een onderdeel van de sociaal-economische raad van de VN) dat over de criteria waakt, gaat niet over één nacht ijs.

Er zijn drie blokjes criteria:

- ▶ **laag inkomen:** gebaseerd op een gemiddelde van de voorbije drie jaar, met een maximum van 905 dollar nationaal inkomen per persoon voor eventuele opname van nieuwe landen en een bovengrens van 1086 dollar voor het verlaten van de categorie MOL;
- ▶ **zwakke human resources capaciteit:** op basis van een samengestelde index waarin voeding (het percentage van de bevolking dat ondervoed is), gezondheid

(kindersterfte), onderwijs (toegang tot de middelbare school), en alfabetisering (percentage geletterde volwassenen) zijn opgenomen;

- ▶ **economische kwetsbaarheid:** op basis van een samengestelde index met daarin 'natuurschokken' (zoals rampen en grote schommelingen in de landbouwproductie), 'handelsshocks' (schommelingen in de export van goederen en diensten, 'schokgevoeligheid' (door bijvoorbeeld een te groot aandeel van landbouw in de export of een te grote concentratie van export op een klein aantal producten), economische kleinschaligheid en afstand van economische centra.

Al bij al zijn het vrij gesofisticeerde, breed samengestelde indexen. De graad waarin een land alle drie de criteria haalt speelt een rol. Bovendien kan een land er voor kiezen om deze status niet te aanvaarden. Je wordt immers niet 'Minst Ontwikkeld' genoemd als je dat niet wil. Zo voldeden Ghana, Papoea Nieuw Guinea en Zimbabwe ooit aan de MOL criteria, maar weigerden ze toe te treden tot de groep.

1.2. De procedure: traag maar zeker?

Het Committee for development policy (CDP) herzielt de MOL-lijst om de drie jaar. Het geeft een advies aan ECOSOC, de sociaal-economische raad van de VN, over het aanvullen van de lijst en over landen die eigenlijk uit de MOL groep zouden kunnen worden geschrapt. Het CDP bekijkt in principe de hele groep van lage inkomenslanden.

Criteria worden niet op dezelfde manier gehanteerd bij opname en 'ontslag'. Voor erkenning als MOL moet een land de vastgestelde drempels halen in elk van de drie criteriablokken. Een land dat weg wil uit de categorie heeft genoeg aan te hoge scores op twee criteria of wanneer het inkomen per hoofd twee keer zo hoog is als de gestelde bovengrens van de categorie.

Men gaat heel voorzichtig te werk voor men een land buiten laat. Het land moet al twee keer aan de criteria hebben voldaan voor het officieel voor 'graduering' wordt voorgesteld. Dan nog wordt aan Unctad (de organisatie van de VN rond handel en ontwikkeling) gevraagd om een kwetsbaarheidsprofiel voor het betrokken land op te maken.

De bedoeling is uiteindelijk om op een min of meer stevige manier te beoordelen of een land zonder de speciale MOL-behandeling kan overleven. Unctad kan ook aangeven welke voorzorgsmaatregelen nuttig en nodig zijn voor het land in kwestie. Het land kan dan werken aan een overgangsstrategie.

Al bij al kan er heel wat tijd zitten tussen een eerste voorstel tot graduering en de effectieve

beslissing. In het geval van de Kaapverdische eilanden bijvoorbeeld duurde het de volle drie jaar voor het land echt uit de MOL-categorie werd weggehaald.

Ondanks alle voorzorgen blijft een mogelijke exit uit de MOL-groep in de praktijk

een moeilijke zaak. Een van de schrijnendste voorbeelden komt van de Malediven. Die eilandenstaat is sinds 2011 MOL af, maar lijkt het zich nu al te beklagen. De vertegenwoordiger bij de VN klaagde onlangs openlijk over het wegvallen van hulp en handelsvoordelen en over het gebrek aan begeleiding.

1.3. Problemen met de categorie

Ondanks het toch minutieuze werk van de CDP zijn er heel wat problemen met de MOL categorie. Dat geldt voor de afbakening van de groep, maar ook voor de kans op succes van de speciale programma's voor de MOL. Enkele van de belangrijkste hindernissen:

- ▶ **De smalle grens tussen laag inkomen en minst ontwikkeld.** De grens van de MOL categorie is in principe duidelijk bepaald. Toch blijft het aan de bovengrens van de groep erg moeilijk om de scheidingslijn te trekken tussen een MOL en een 'gewoon' arm ontwikkelingsland dat net iets beter scoort. Dat kan leiden tot eigenaardige situaties. Hoe concreter en sterker de specifieke behandeling voor de MOL wordt, hoe interessanter het is voor landen om in de categorie te komen en te blijven. De drang om er uit te stappen wordt dan wel heel klein.
- ▶ De categorie wordt **niet echt erkend door belangrijke instellingen buiten de VN.** Het Internationaal Muntfonds en de Wereldbank hanteren de categorie 'lage inkomenslanden' die veel ruimer is, maar ook veel simpeler afgebakend (alleen op basis van inkomen per hoofd) dan de MOL. Gezien de omvang en de invloed van de twee organisaties op het doen en denken rond ontwikkeling legt dat een hypotheek op de hele MOL-aanpak. De Wereldhandelsorganisatie heeft dan weer wel speciale voorzieningen voor de MOL.
- ▶ **Weggeblazen door andere referentiekaders.** Het klinkt wat ingewikkeld maar een referentiekader voor ontwikkeling is eigenlijk de bril waardoor in een bepaalde periode of in een bepaalde kring naar ontwikkeling en ontwikkelingsbeleid wordt gekeken. Het bepaalt ook gedeeltelijk welke prioriteiten in dat beleid worden gelegd. We weten intussen dat die referentiekaders evolueren en wisselen. Ook in ontwikkeling zijn er 'modetrends'. Wie herinnert zich nog de politiek van 'zelfvoorzienendheid' uit de jaren zeventig, of de voedselstrategieën van het begin van de jaren tachtig. Verser in het geheugen liggen het structureel aanpassingsbeleid van IMF en Wereldbank, of de veredelde versie daarvan in het armoedebestrijdingsbeleid dat de instellingen

vanaf 1999 propageerden. Nog jonger zijn de Millenniumdoelstellingen en de prioriteit voor de strijd tegen de klimaatverandering. De Minst Ontwikkelde Landen kwamen er als specifieke categorie nauwelijks aan te pas.

- ▶ **Het klein politiek gewicht van de groep zelf** is op zich een probleem. Het is een harde wet, maar internationaal koop je weinig of niets zonder macht en middelen. De MOL groep heeft wat dat betreft weinig troefkaarten in de hand. Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat de groep in onderhandelingen, binnen of buiten het MOL-kader, niet veel weet af te dwingen. Het gebrek aan uitvoering en opvolging van de drie 'afgewerkte' MOL-actieprogramma's is daarvan een goede illustratie.
- ▶ **De structurele handicaps van de MOL-landen.** De structurele handicaps van de MOL zorgen dat zelfs wanneer ze voordelen krijgen aangeboden, ze daar te weinig gebruik van kunnen maken. De MOL krijgen bijvoorbeeld gemakkelijkere toegang voor hun producten tot de Europese Unie door lagere invoertarieven, maar kunnen niet genoeg kwantiteit en kwaliteit leveren om daar echt van te profiteren.
- ▶ **Weinig steun van de rest van de G77 (groep van de ontwikkelingslanden).** Het botert niet altijd tussen de Minst Ontwikkelde Landen en de rest van het Zuiden. Andere ontwikkelingslanden vrezen, soms niet onterecht, dat de extra voordelen voor de MOL ten koste gaan van hun hulp- en handelsaandeel. Meer begoede ontwikkelingslanden, vanuit een toch nog relatief zwakke economische positie, komen zelf onder druk te staan om de MOL te ondersteunen met handelsmaatregelen, hulp of schuldkwijtschelding. Publiek spreekt de groep doorgaans met één stem, maar binenskamers wordt er wel gebakkeleid, en dat leidt niet altijd tot sterke stellingnames of optimale onderhandelingskracht.
- ▶ **Institutionele opsplitsing binnen de VN.** Tot aan de Derde MOL-conferentie in Brussel in 2001, zorgde Unctad voor de opvolging van de Minst Ontwikkelde Landen. Technisch was daar weinig op aan te merken, maar de MOL vonden dat

Unctad toch te vaak de kaart trok van de middeninkomenslanden, en de MOL-belangen wat verwaarloosde. Hun klacht vond makkelijk gehoor bij de Westerse landen, die het nooit zo op Unctad hadden begrepen. In 2001 werd de opvolging van de MOL gesplitst over Unctad, dat wel de jaarlijkse MOL-rapporten zou blijven maken, en een speciaal bureau in de VN –hoofdzetel in New York genaamd UNOHRLLS. Dat bureau staat onder de leiding van een hoge vertegenwoordiger die tegelijk adjunct secretaris-generaal van de Verenigde Naties is. Voorlopig is de split niet erg succesvol. Unctad behoudt de technische capaciteit, maar is minder centraal in het politieke proces, en drukt bijvoorbeeld veel minder zijn stempel op de voorbereiding van de MOL conferentie dan vroeger. Het bureau in New York mengt zich volop in het politieke steekspel en zit vol goede wil, maar beschikt over weinig mensen en middelen.

- ▶ **Weinig succes en gebrek aan uitvoering van de actieprogramma's.** Het uitblijven van aantoonbaar resultaat wordt na 30 jaar een probleem. Waarom zou een vierde actieplan slagen waar de vorige drie hebben gefaald? Het voortdurend aandikken van de categorie en pessimistische evaluaties op het einde van elk actieprogramma tot nu toe zijn eerder een rem dan een zweepslag om beter te doen. Het actieprogramma van Istanbul zou die cirkel moeten doorbreken.

2. Welke landen?

2.1. De lijst

Het gaat momenteel over 48 landen. In 2017 zullen daar samen een miljard mensen wonen. Sinds het afbakenen van de categorie kwamen er meer dan twintig landen bij. Slechts 3 landen raakten de 'bedenklijke' status van MOL kwijt: Botswana in 1994, de Kaapverdise eilanden in 2007 en de Malediven in 2011. Equatoriaal Guinea zal binnenkort ook 'promoveren'.

In de lijst staan ook landen die niet echt arm zijn, als je bijvoorbeeld kijkt naar het inkomen per persoon. Het gaat dan meestal om kleine eilandstaten met beperkte mogelijkheden en grote transporthandicaps. De LLDC categorie gaat dan ook officieel over 'least developed, landlocked (landen zonder toegang naar de zee), en small island states': arm, en/of te ver van de zee of kleine eilandstaatjes.

Afrika (33)			
1	Angola	18	Madagascar
2	Benin	19	Malawi
3	Burkina Faso	20	Mali
4	Burundi	21	Mauritania
5	Central African Republic	22	Mozambique
6	Chad	23	Niger
7	Comoros	24	Rwanda
8	Democratic Republic of the Congo	25	São Tomé and Príncipe
9	Djibouti	26	Senegal
10	Equatorial Guinea	27	Sierra Leone
11	Eritrea	28	Somalia
12	Ethiopia	29	Sudan
13	Gambia	30	Togo
14	Guinea	31	Uganda
15	Guinea-Bissau	32	United Republic of Tanzania
16	Lesotho	33	Zambia
17	Liberia		
Azië (14)			
1	Afghanistan	8	Nepal
2	Bangladesh	9	Samoa
3	Bhutan	10	Solomon Islands
4	Cambodia	11	Timor-Leste
5	Kiribati	12	Tuvalu
6	Lao People's Democratic Republic	13	Vanuatu
7	Myanmar	14	Yemen
Latijns Amerika en de Caraïben (1)			
1	Haiti		

2.2. Grote verschillen

Een aantal cijfers ter vergelijking:

- ▶ De kloof tussen armste en rijkste landen blijft gigantisch. Het hele nationaal inkomen van Burundi is nauwelijks 1,3 miljard dollar per jaar. Dat van België 471.161 miljard. Dat van China 4.985.461 miljard. En dan gaat het over bedragen die een grote binnenlandse inkomenskloof wegmoffelen. De inkomenskloof tussen de rijkste mens ter wereld en de allerarmste is nog moeilijk in getallen uit te drukken.
- ▶ Ook de economische verschillen tussen de MOL en de midden inkomenslanden zijn de voorbije jaren niet verminderd. We vergelijken even het economisch gewicht van de MOL met dat van hun regionale handelspartners (doorgaans lage inkomenslanden of midden inkomenslanden) en met dat van hun belangrijkste handelspartners uit de groep ontwikkelingslanden (dan gaat het over de grote groeiers zoals China en aanverwanten). De Chinese economie weegt 8 keer zwaarder dan die van alle MOL bij elkaar.

- ▶ Ook binnen de MOL-groep zelf zijn er nog heel grote verschillen. Bangladesh, een land van 144.000 km², met 141 miljoen mensen, een inkomen per hoofd van 440 dollar en een export van 7,3 miljard dollar weegt echt wel zwaarder dan Burundi, met 24.000 km², 8,3 miljoen mensen, een inkomen per hoofd van 125 dollar per jaar en een export van 65 miljoen dollar. .
Afghanistan, dat zich om twijfelachtige redenen erg in de politieke belangstelling heeft gewerkt, krijgt ook meer internationale steun dan pakweg Tsjaad, dat voort-sukkelt in een vergeten uithoek.
Haïti staat als MOL alleen in zijn continent Zuid Amerika, terwijl de 33 Afrikaanse MOL alvast een numerieke meerderheid vormen in hun continent. Voeg daarbij nog de grote politieke en culturele verschillen tussen de betrokken landen. En houd er rekening mee dat het intern beleid van de overheid er varieert van uitstekend tot belabberd.

	BNP in miljard \$	Inkomen per hoofd in \$	Budget voor onderzoek en ontwikkeling in \$	Hoogtechnologische producten in export
MOL	460	569	2	2 %
Regionale partners	2 048	1 902	11	24 %
Grote handelspartners in ontwikkelingslanden	9 321	3 218	49	45 %

3. Welke voorkeursbehandeling?

Tot nu toe werden er drie actieprogramma's voor de MOL uitgewerkt. De plannen gelden telkens voor tien jaar en overbruggen de periode tussen de grote MOL-conferenties. De eerste twee conferenties hadden plaats in Parijs, de derde in Brussel in 2001.

De actieprogramma's zijn programma's met een breed spectrum, met 'speciale aandacht' voor de LDC op tal van beleidsterreinen. Dat gaat dan bijvoorbeeld om een groter aandeel in de internationale ontwikkelings-samenwerking, over verdergaande en snellere schuldkwijtschelding, over handelsvoordelen in de vorm van extra toegang of uitstel bij het uitvoeren van liberaliseringsmaatregelen, over uitzonderingen op patentregelingen voor medicijnen, enzovoort. Men mag ook niet vergeten dat in de actieprogramma's een stevig luik intern beleid zit dat de landen zelf moeten invullen.

Niet toevallig waren de aanbevelingen in het recentste plan, het 'Brussels Programme of action' (het BPOA, in het vakjargon) verdeeld in een lijstje opdrachten voor de MOL zelf en de opdrachten voor de zogenaamde internationale 'development partners'. Het BPOA inventariseerde 156 opdrachten voor de MOL, en 178 voor de internationale partners. Lang niet alle punten uit dit lange winkel-lijstje zijn concreet aan één of andere instantie toegewezen.

Het Unctad-verslag over de MOL van 2010 ('Least Developed Countries report 2010') toetst de steunmaatregelen op 8 specifieke punten:

- ▶ 0,15 % of 0,20 % (voor wie de 0,15 % al haalt) van het donorinkomen voor hulp aan de MOL;
- ▶ Ontbinding van de hulp, dat wil zeggen dat er geen bijkomende voorwaarden mogen zijn wat betreft de besteding van de hulp in het land van herkomst (op basis van de aanbevelingen van het ontwikkelingscomité van de OESO. Deze 'organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling' is zowat de denktank van de rijke landen);
- ▶ Speciale voorwaarden voor toetreding tot de Wereldhandelsorganisatie (WTO);
- ▶ Speciale behandeling in WTO-akkoorden (special and differential treatment);
- ▶ Betere markttoegang voor MOL;
- ▶ Regelingen voor technologieoverdracht naar MOL (art. 66.2 van TRIPs akkoord);

- ▶ Toepassing van het 'enhanced integrated framework' rond handel (vroeger integrated framework for trade related technical assistance), een kader voor ondersteuning van handel voor de MOL;
- ▶ Het 'least developed countries fund', een apart fonds voor klimaatfinanciering voor de MOL in de uitvoering van het werkprogramma van UNFCCC (de conventie over klimaatverandering).

De vooruitgang is doorgaans te beperkt. We nemen het voorbeeld van het 0,15 % streefcijfer voor ontwikkelingssamenwerking. De MOL profiteren mee van de algemene stijging van het hulpgeld. Maar er is geen echte relatie tussen de MOL-status van een land en de hoeveelheid hulp die het door de donoren krijgt toegewezen. Het aandeel van de MOL in het hele hulppakket blijft hangen rond de 30 %. De hulp aan de MOL steeg van 0,05 % van het inkomen van de leden van het ontwikkelingscomité van de OESO in 2000 naar 0,09 % in 2009. Dat compenseert gedeeltelijk de daling in de jaren negentig. Als alle landen de 0,15 % doelstelling hadden gehaald zouden de MOL wel 60,7 miljard dollar aan hulp hebben ontvangen in plaats van 37 miljard.

Wat ontbinding van de hulp betreft is er grote vooruitgang in het theoretisch schrappen van de binding door nieuwe regels en procedures voor aanbestedingen. Volgens de OESO is 81 % van de bilaterale hulp ontbonden, is 15 % gebonden en is er 4 % waarover geen rapportering bestaat. In de praktijk blijft de binding sterk door druk vanuit de donorlanden, en door de zwakke positie van dienstenleveranciers in ontwikkelingslanden, en door binding via langdurige technische samenwerking.

Het 'least developed countries fund' moest dienen om aanpassing van de MOL aan de klimaatverandering te financieren. Het fonds werd in 2001 opgericht, drijft op vrijwillige bijdrages van ontwikkelde landen, en wordt beheerd door de Wereldbank. In juni 2010 waren er 36 projecten gefinancierd voor in totaal 126 miljoen. Toch maar een habbekrats als je weet dat de kosten voor de MOL om zich voor te bereiden op de gevolgen van de klimaatverandering dreigt op te lopen tot zeventien miljard per jaar in 2030 (minimale inschatting vier miljard dollar).

Nog één voorbeeldje: de toetreding tot de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Van de 49 MOL in 2010 (met de Malediven er toen nog bij) waren er 32 lid van de Wereldhandelsorganisatie. In 2002 werd binnen de WTO besloten om de toegang voor Minst Ontwikkelde Landen te vergemakkelijken. Zo werd er aan de lidstaten van de organisatie gevraagd om van de MOL niet teveel toegevingen te eisen, om de voorziene speciale behandeling van de MOL voluit te laten spelen en om lange overgangperiodes te voorzien voor de uitvoering. Het lijkt allemaal weinig te helpen. Sommige MOL zijn al meer dan tien jaar aan het onderhandelen. Soedan begon in 1994, Vanuatu in 1995, Laos in 1996, Samoa in 1998, Bhutan in 1999 en Jemen in 2000. Enkel Cambodja en Nepal zijn sinds 2000 toegetreden tot de WTO.

4. De stand van zaken

Hoe is het momenteel met de Minst Ontwikkelde Landen gesteld? Zijn ze er in de voorbije 30 jaar op vooruitgegaan? Heel kort samengevat, is er veel te weinig vooruitgang. Voor de meeste indicatoren van menselijke ontwikkeling halen de MOL ongeveer het peil van de rest van de ontwikkelingslanden van twintig jaar geleden.

Het is onmogelijk om de hele realiteit van de MOL in enkele cijfers te vatten. We leggen

de MOL toch even naast de meetlat van de Millenniumdoelstellingen. We zoomen kort in op de voorbije tien jaar (met een ongekend hoge groei tot 2007 en een ongemeen harde crisis in 2008). We kijken ook naar de klimaatverandering en de veel intenser geworden Zuid-Zuid verhoudingen, twee 'trends' die in de toekomst heel sterk op de toekomst van de MOL kunnen gaan wegen.

4.1. Armoedebestrijding en de Millenniumdoelstellingen als meetlat

Het MOL-rapport van de Unctad geeft armoedecijfers tot 2007 voor 33 landen. Armoede blijft in de meerderheid van de MOL alomtegenwoordig en bijzonder hardnekkig. In 2007 leefde meer dan de helft (53%) van de bevolking van de Minst Ontwikkelde Landen in extreme armoede (dat betekent met minder dan 1,25 dollar per dag). Maar liefst 78% moet het stellen met minder dan twee dollar per dag. De extreme armoede treft 59% van de bevolking in Afrikaanse MOL, tegenover 41% in de Aziatische.

Voor de hele groep bleef het aantal armen de voorbije 30 jaar toenemen. Het cijfer wordt ook beïnvloed door de sterke bevolkingsgroei in de MOL. Voor MOL-groep als geheel groeide de armoede ook in periodes van sterke economische groei zoals in de eerste jaren na 2000. Vanaf 2000 loopt de evolutie in Azië en Afrika wél sterk uit elkaar, met toenemende armoede in Afrika, en een stilstand in de Aziatische MOL.

Wat de andere kwantitatief vastgelegde Millenniumdoelstellingen betreft geeft het rapport de volgende trends:

- ▶ De MOL zitten net als de meeste andere ontwikkelingslanden bijna op schema voor de toegang tot lager onderwijs, met een sterke versnelling na 2000. Wel haalt in de MOL slechts 59% van de kinderen die aan lager onderwijs beginnen ook het einde van die graad. Voor andere ontwikkelingslanden ligt dat cijfer op 87%.
- ▶ De ontwikkelingslanden halen als groep waarschijnlijk de doelstelling rond toegang tot drinkwater, de MOL niet.

- ▶ In de MOL en in de andere ontwikkelingslanden blijft de kindersterfte veel te hoog in verhouding met de streefcijfers. De vooruitgang is in dit geval wel iets sneller in de MOL dan bij de anderen. Door hun erg slechte startpositie in basisjaar 1990 zullen die MOL in 2015 toch veel verder van het doel verwijderd blijven.
- ▶ De moedersterfte in het kraambed en de periode er rond gaat in de MOL en in de andere ontwikkelingslanden veel te traag achteruit.
- ▶ De verbetering van het sanitair loopt in de MOL en de andere ontwikkelingslanden achter op schema.
- ▶ De economische groei van het begin van de jaren 2000 heeft weinig of geen beterschap gebracht op vlak van tewerkstelling en voedselzekerheid.

In deze cijfers zit de impact van de wereldwijde financiële crisis niet inbegrepen. De verwachting is dat die een heel negatieve weerslag zal hebben op de sociale indicatoren. Zo schat men het aantal extra armen door de crisis in Bangladesh op twee miljoen, ook al was het land niet bij de ergste slachtoffers van de crisis. Uit andere internationale rapporten blijkt dat honger in ontwikkelingslanden en in de MOL sinds 2008 weer in opgang is.

Minst Ontwikkelde Landen in Cijfers¹

	Oppervlakte (in 1000 km ²)	Bevolking in miljoen in \$ 2009	Totaal inkomen in miljoen \$ 2009 ²	Inkomen per hoofd in \$ 2009	Human de- velopment rank 2010	Aandeel landbouw in tewerk- stelling in % 2008	Aandeel landbouw in GDP 2008 in %	Aandeel industrie in GDP 2008 in %	Export in miljoen \$ 2009	Import in miljoen \$ 2009
Afghanistan	652,2	28.1	14 482.7	529	155	58.5	40	16.8	403	3336
Burundi	25,7	8.3	1325	152	166	86.9	37.1	13.3	65	402
DR Congo	2267,1	66	10 575.4	181	168	57.2	45.8	5.9	3200	3300
Haiti	27,6	10	6478.6	708	145	59	30.4	7.8	576	2124
Mozambique	786,4	22.9	9790.2	436	165	79.5	27.3	15.1	2147	3764
Rwanda	24,7	10	5215.8	496	152	87.3	40	6.2	192	1204
Tuvalu	0,01	0.01	..	3213	..	25	16.6	3.4	..	34
MOL	20163,4	835.5	545 396	608	..	64.9	27.2	9.8	125 924	143 182
Andere OL	56594,9	4669.7		3447	..	47	9.2	24.2	4 782 399	4 479 617
Alle OL (MOLs incl)	76758,2	5505.2		3016	..	49.5	9.8	23.7	7 908 322	4 622 799
China ²	9598	1336.7	4 985 461	3650	89	..	11	..	1 201 534	1 005 688
België ²	31	10.7	471 161	45 270	18	2	1	13.5	369 760	351 035

	Kinderen met onder- gewicht in % 2008	Geschoolde kraamhulp aanwezig bij bevalling in % 2008	Moeder- sterfte per 100 000 2008 ²	Toegang tot water in % 2006	Toegang tot sanitair in % 2006	Alfabetise- ringsgraad volwas- senen in % 2008	Inschr. lagere school ratio (%) 2009	Electrici- teitsverbr. (kWh) per hoofd 2007	Fin. stromen in miljoen \$ 2008 / waarvan ODA
Afghanistan	..	24	1400	22	30	38	4926/4865
Burundi	11	33.6	970	71	41	65.9	99.4	16	471/509
DR Congo	12	74	670	46	31	66.6	..	96	1618/1648
Haiti	25	26.1	300	58	19	28	936/912
Mozambique	15	55.3	550	42	31	54	79.9	464	1886/1994
Rwanda	6	52.1	540	65	48	70.3	95.9	24	949/931
Tuvalu	5	97.9	..	93	89	17 / 17
MOL	17	39.1	..	62	33	59.8	83.5	112	45 174/38 460
Alle OL (MOLs incl)	16	62.5	..	84	53	79.0	86.8	1291	253 524/121 421
China ²	9	98	38		100	94	113	2329	China is niet trans- parant over ODA
België ²	<5	100	5		55	..	103	8614	Beloofde hulp aan MOLs: 642.6 Effectieve hulp: 540.8 of 39.6 van totale ODA.

Een volledige lijst van alle MOL-landen is te vinden op http://www.unctad.org/en/docs/ldc2010statistics_en.pdf

¹ UNCTAD, Statistical Tables on Least Developed Countries , 2010. http://www.unctad.org/en/docs/ldc2010statistics_en.pdf

² Worldbank Open Data 2011, <http://data.worldbank.org/>

4.2. Groei en crisis in de eerste tien jaar van het millennium

Tussen 2000 en 2007 groeide het nationaal inkomen van MOL groep als geheel met een verbazende 7% per jaar. Dat is de sterkste groeiversnelling sinds 1970, en heel wat beter dan de cijfers in de jaren 90. Niet alle MOL groeiden mee. In een kwart van de landen (14 MOL) bleef het inkomen per hoofd gelijk, of ging het zelfs achteruit.

Voor de MOL hangt de sterke groei erg samen met recordcijfers voor hun export van grondstoffen. Vooral door de economische groei in China en andere Aziatische landen stegen de prijzen van petroleum en mijnproducten spectaculair. Het aandeel van olie en mineralen in de export van de MOL groeide van 43% naar 67% tussen 2000 en 2007.

Je moet alweer opletten voor grove veralgemeningen, maar over het algemeen gebruikten de MOL de inkomensgroei niet systematisch voor structurele versterking en diversifiëring van de economie. De industrie zorgde er in de periode 2006-2008 voor 10% van het nationaal inkomen. Dat was niet meer dan voor 2000. In 27 MOL was er zelfs sprake van 'de-industrialisatie' met een verminderd aandeel van de industrie in het nationaal inkomen (een verminderd aandeel van de industriële toegevoegde waarde, om precies te zijn).

Er werd weinig geïnvesteerd in landbouw en voedselproductie. Gecombineerd met hoge prijzen voor voedingsgrondstoffen op de wereldmarkt en een snelle bevolkingsgroei zorgde dat voor meer en duurdere import van voedingsproducten in de MOL. De rekening

steeg van 7,6 miljard dollar in 2000 naar 24 miljard dollar in 2008.

Kortom, de economische groei zorgde tijdelijk voor extra middelen, maar werd te weinig gebruikt voor versterking van de economische structuur van de betrokken landen. Bovendien blijft de groei buitensporig afhankelijk van de grillige vraag naar goederen en diensten op de wereldmarkt. Reken daarbij ook nog het slinken van de grondstoffenreserves in de MOL, en het wordt duidelijk dat wedden op dit ene paard geen garanties biedt voor de toekomst.

De crisis sloeg hard toe, ook in de MOL. De Minst Ontwikkelde Landen voelden de onrechtstreekse effecten van de crisis zoals de verminderde vraag naar grondstoffen (alweer vooral olie en mineralen). De kleine eilandstaten leden onder de inzinking van toerisme en het scheepstransport. De meeste MOL zagen hun exportinkomsten sterk dalen in 2008. Gelukkig bleef ondanks de crisis de economische molen sterk draaien in de Aziatische groeilanden. Dat voorkwam een totale instorting van de grondstoffenprijzen. Die stegen zelfs opnieuw vanaf half 2009. Toch blijven de exportcijfers van de MOL nog altijd onder het niveau van 2007.

Daar komt nog bij dat een aantal MOL de exportdip probeerden te compenseren met geleend geld. Daardoor dreigen ze opnieuw te diep in de schulden te raken. En bijna de helft van de MOL zit nog steeds in de gevarezone met hun oude schuld.

4.3. Iets nieuws onder de zon: klimaatverandering en sterke Zuid-Zuid banden

Twee relatief nieuwe internationale trends kunnen een heel sterke rol gaan spelen in de toekomstplannen en – mogelijkheden van de MOL.

Het water aan de lippen door de klimaatverandering

De MOL, met hun karig gebruik van energie en andere grondstoffen, dragen in verhouding weinig bij tot de klimaatverandering. Ze delen wel buitenproportioneel in de klappen. Dat zal allicht het meest ingrijpend zijn in de kleine

eilandstaatjes, die bij de huidige vooruitzichten letterlijk zullen opgeslokt worden door het stijgende waterpeil van de oceanen.

Maar ook de meeste ander MOL liggen in ecologisch kwetsbare en vaak nu al getroffen regio's. Bovendien zijn ze voor hun groei, inkomen en overlevingskansen veel meer dan andere (ontwikkelings)landen afhankelijk van natuurlijke factoren, zoals grond en water. Unctad schat dat elke graad Celsius opwarming van de aarde zorgt voor een vermindering van de groei met 2 tot 3 procent in arme landen.

Dit fenomeen is geen toekomstmuziek. Extreme natuurelementen zoals droogte, extreme hitte en overstromingen komen meer voor en slaan harder toe. Het aantal 'incidenten' vervijfvoudigde als je de periode 2000-2010 vergelijkt met 1970-1979. Het aantal mensen dat er rechtstreeks door werd getroffen verdubbelde bijna van 100 miljoen naar 193 miljoen. Men schat het economisch verlies door natuurrampen voor de MOL in de periode 2000-2010 op 14,1 miljard dollar.

De klimaatverandering legt een hypotheek op de toekomst van de MOL. Voor sommige Afrikaanse MOL verwacht men meer regen, gedwongen verschuiving naar andere gewassen en meer overstroming. Andere krijgen dan weer te kampen met langere droge seizoenen, waardoor de landbouwgrond onbruikbaar wordt voor de daar nog zo belangrijke overlevingslandbouw.

De MOL beschikken niet over de financiële middelen om de schade in te perken. Ze kunnen ook niet afgeroomd worden van de hulpbudgetten die nu al voor de economische en sociale ontwikkeling van de MOL worden uitgetrokken. De internationale 'partners' zullen voor meer dan een beetje extra geld moeten zorgen.

De mogelijkheden en moeilijkheden van de nieuwe Zuid-Zuid samenwerking

Naast de spectaculaire aangroei van inwaartse buitenlandse investeringen in de groep van ontwikkelingslanden (met China als grootste slokop) sinds het einde van de jaren negentig, is de groei van de onderlinge handel, investeringen en technologische samenwerking tussen ontwikkelingslanden in de voorbije tien jaar misschien wel de belangrijkste trend in de wereldeconomie. Ook de MOL nemen deel aan het spel.

Vroeger haalden de MOL ongeveer een derde van hun invoer uit andere ontwikkelingslanden. Vanaf 1991 begon dat aandeel fors te stijgen, naar ruim de helft van hun import in 1996. In 1997-2008 ging het om 62%. In die twintig jaar zorgde de Zuid-Zuid handel voor tweederde van de groei in de handel van de MOL. Aan de exportkant ging tot het begin van de jaren negentig tot een kwart van de uitvoer van de MOL naar andere ontwikkelingslanden. In 2007-2008 gaat het om meer dan de helft.

De versterking van de economische banden tussen ontwikkelingslanden gaat waarschijnlijk nog door in de komende jaren en biedt grote mogelijkheden. Zuid-Zuid samenwerking

diversifieert aanbod voor de MOL op vlak van goederen, diensten, investeringen en technologieoverdracht. Dat is op zich al gunstig. In veel gevallen is het voor bedrijven uit de MOL makkelijker om hun normen en procedures af te stemmen op andere ontwikkelingslanden dan op de oude industrielanden. De Zuid-Zuid samenwerking kan ook regionale integratie en dynamiek versterken.

Ervaring leert dat de betrokken landen en mensen lang niet altijd van deze voordelen kunnen meeprofiteren. De nieuwe band tussen de MOL en de snelle groeiers in de groep ontwikkelingslanden vertoont soms akelig veel gelijkenissen met economische relaties tussen de ontwikkelingslanden en de oude industrielanden. De MOL zitten er vast in hun rol van grondstoffenleverancier en fabrikant van een beperkt aantal half afgewerkte producten waarvoor veel goedkope arbeid nodig is. Ze zijn op hun beurt invoerder van een breed gamma aan afgewerkte producten uit andere ontwikkelingslanden. De regeringen van de MOL halen uit deals met andere ontwikkelingslanden lang niet altijd genoeg voordeel. En ze denken daarbij ook wel eens meer aan de bankrekening van hun eigen achterban dan aan de armoede van hun medeburgers. Slechte grondstoffencontracten en de uitverkoop van concessies voor landbouwgronden aan buitenlandse firma's zijn daarvan pijnlijke voorbeelden.

5. Istanbul 2011: krachtmeting en/of partnerschap?

De vierde grote MOL conferentie komt eraan. Ze vindt plaats van 9 tot 13 mei 2011 in Istanbul. De bedoeling is om een nieuw actieplan te ontwerpen, dat meer vooruitgang oplevert dan de drie vorige, om op die manier veel meer landen op een blijvende manier uit de minst ontwikkelde 'zone' weg te halen. Zo ver zijn we nog niet. Aan voorstellen, ook van de MOL zelf, ontbreekt het niet.

Maar de context is niet ideaal. De politieke interesse is minimaal. De onderhandelingen

over actiepunten zitten vast omwille van traditionele onenigheid tussen Noord en Zuid. Bovendien dreigen de belangen van de Minst Ontwikkelde Landen in de aanloop naar de conferentie overschaduw te worden door een krachtmeting tussen de tradionele westerse donoren en de nieuwe groeilanden. Die willen zich door de EU en anderen geen verplichtingen tegenover de MOL laten aanpraten in het kader van een nieuw 'globaal' partnerschap.

5.1. Geen ideale context

Het mag nooit een alibi zijn, maar de traditionele donorlanden zitten na de financiële crisis bijna zonder uitzondering met grote budgetputten. Bovendien blijft de crisis hangen. Enkele EU-landen (Griekenland, Spanje, Ierland, Portugal) zijn al sinds maanden het mikpunt van financiële speculatie en zien machteloos toe hoe de rente voor hun leningen tot onhoudbaar niveau wordt opgedreven. In de VS werd de regering van president Obama in de eerste week van april 2011 omwille van budgetdiscussies bijna op droog zaad gezet. Na een slechte quotering door de ratingbureaus kwamen er vragen bij de kredietwaardigheid van de VS en kwam er een minicrash op de aandelenbeurzen. Dat is allemaal slecht nieuws voor de budgetten voor ontwikkelingssamenwerking.

Er zijn nog andere factoren. De hernieuwde 'interesse' in de situatie in het Midden-Oosten ligt alvast ver van het MOL-debat. De

klimaatdiscussie richt zich, ondanks de grote noden, niet op de Minst Ontwikkelde Landen. En in de ontwikkelingssamenwerking speelt de steeds sterkere nadruk op snel aantoonbare resultaten én op de grotere rol voor de privésector niet meteen in het voordeel van de MOL.

Bovendien lijkt het feit dat we in september 2010 een Millenniumtop hebben gehad in New York de politieke interesse voor de MOL bijeenkomst eerder te verzwakken dan te versterken. In die zin helpt het ook niet dat we in november 2011 nog een top over effectiviteit van de hulp hebben in Busan (Zuid-Korea), dat er alweer een klimaatconferentie aan komt in Durban op het eind van het jaar, en dat er begin 2012 een 'plus 20' conferentie is voorzien in opvolging van de conferentie in Rio van 1992 over duurzame ontwikkeling.

Een masterplan of een conferentie van 'lopende zaken'?

Eigenlijk weet iedereen dat er voor het overbodig maken van de MOL-categorie grote veranderingen nodig zijn in het intern beleid van de MOL zelf én in de organisatie van het internationaal beleid. Toch zit men alweer met het risico dat de conferentie in Istanbul een conferentie van 'lopende zaken' wordt, met een wat fletse herhaling van vroegere engagements.

Eigenlijk kwam alleen Unctad dicht bij het beschrijven van een alternatief scenario. In het MOL-rapport van 2010 presenteert de organisatie een ambitieus klinkend voorstel van een nieuwe

internationale architectuur voor ontwikkeling (NIDA: new international development architecture) van de MOL. Die architectuur zou moeten zorgen voor diepe hervorming op vlak van financiering, handel, grondstoffen, technologie en klimaatverandering.

Per terrein zijn nodig: i) systeemhervorming ii) Zuid-Zuid samenwerking iii) internationale steunmaatregelen voor MOL. En voor elk van deze punten formuleert Unctad een aantal concrete aanbevelingen. Die vind je terug op de Unctad site: http://www.unctad.org/en/docs/ldc2010overview_en.pdf

5.2. De voorbereiding: achter op schema

De voorbereiding van de conferentie veroorzaakte aanvankelijk zeker geen schokgolven. Er waren regionale en thematische vergaderingen. Op de Millenniumtop van september 2010 was er een speciale sessie om interesse te wekken voor de MOL conferentie in Istanbul. België engageerde zich en beloofde 400.000 euro voor de voorbereiding.

Dat geld ging grotendeels naar de werking van een internationaal expertenpanel. Bekende namen in de groep waren James Wolfensohn, ex-directeur van de Wereldbank en Louis Michel, ex-minister van Ontwikkelingssamenwerking van België en ex-Europees commissaris van Ontwikkelingssamenwerking. Hun expertenrapport zorgde niet voor veel opschudding.

Binnen het diplomaten circuit begon de conferentie pas te leven bij de eerste 'prepcom' (voorbereidende commissie vergadering) in New York in januari 2011. De eerste onderhandelings tekst was grotendeels gebaseerd op de wenslijst van de Minst Ontwikkelde Landen zelf. Daarin stonden alle goede woorden zoals goed bestuur, eigenaarschap, ontwikkeling op basis van gelijkheid, enzovoort. Concreet lag de nadruk op infrastructuur, capaciteitsopbouw, verwezenlijking van de millenniumdoelen, Zuid-Zuidsamenwerking, de aanpak van de klimaatverandering en extra middelen. De lijst was interessant, bevatte genoeg bouwstof voor een sterk plan, maar was tegelijk te breed, bevatte teveel traditionele splijststof en was niet te verteren voor de donoren.

De 'facilitatoren' van de voorbereiding in New York, met vooral de ambassadeur van Finland als voortrekker, kwamen in de aanloop naar de tweede prepcom in april met een eerste ontwerp van eindtekst. Dat ontwerp werd nog voor de prepcom, met allerlei bedenkingen

en amendementen, aangedikt tot een lijvig en onoverzichtelijk document.

Toch begon de prepcom met de principiële aanvaarding van de tekst als basis voor de onderhandelingen, met nieuwe stukken compromistekst van de facilitatoren en met de uitdrukkelijke bedoeling om binnen de week tot een akkoord te komen over een Istanbul-actieplan.

Een akkoord voordat de conferentie in Turkije begint is volgens de diplomaten nodig om staatshoofden naar Istanbul te lokken. Zo'n akkoord is er niet. De onderhandelingen werden in New York na de prepcom gewoon voortgezet. De kloof blijft diep. De MOL en de andere ontwikkelingslanden willen sterkere, concrete maatregelen en meer middelen. Ze willen bijvoorbeeld ook dat in het akkoord wordt opgenomen dat tegen 2020 de helft van de MOL uit de categorie moet kunnen ontsnappen.

De EU, de VS en aanverwanten proberen uit de tekst alles weg te halen wat ruikt naar 'meer' of sterker, schuwen concrete verbintenissen en deadlines en willen meer erkenning van de verantwoordelijkheid van de MOL en de rest van de G77.

Dat is frustrerend, maar niet nieuw. Het is bijna een vast scenario geworden in grote VN-bijeenkomsten.

Op 14 april, nog geen maand voor de conferentie in Istanbul begint, was er nog grote onenigheid over hoe het einddocument moet worden gestructureerd, welke prioritaire acties daarin moeten staan en wie de internationale partners zijn die de MOL in hun plannen moeten ondersteunen.

5.3. De krachtmeting rond 'globaal' of 'hernieuwd' partnerschap

Dit is misschien wel de enige echt nieuwe twistappel in de onderhandelingen. De aanbevelingen van het vorige actieplan, dat in 2001 in Brussel vorm kreeg, bestonden uit opdrachten voor de MOL en engagementen van de 'development partners'. Die laatste groep bestaat uit de traditionele industrielanden. De hoofdrolspelers daarin zijn de Verenigde Staten, de Europese Unie, Japan en Noorwegen. Canada, Australië en Nieuw-Zeeland leveren ook steeds meer hun bijdrage.

Die groep wil dat in het opmaken van een nieuw actieplan rekening wordt gehouden met de economische en politieke evolutie van de voorbije tien jaar. Daarbij kijken ze vooral naar de snelle groei en de toenemende macht van de zogenaamde BRIC landen (Brazilië, India, China en sinds kort ook Zuid-Afrika). China groeide uit tot een economische wereldmacht, koopt zich in via quasi-overheidsbedrijven in andere (ook westerse) economieën, en zit op een deviezenreserve van meer dan 2000

miljard dollar. De andere groeilanden zijn bescheidener maar lopen in dezelfde richting.

Het 'Noorden' wil nu dat die nieuwe machtsverhoudingen ook in het nieuw actieplan voor de MOL wordt ingeschreven, en dat de 'nieuwe rijken' zich mee engageren tot maatregelen ten voordele van de armere MOL. Ze zouden zich op een of andere manier moeten inschrijven in het 'globaal' partnerschap. Daarmee kan een ogenschijnlijk technische discussie over de structuur van een VN-document ook politiek geladen implicaties hebben. Op het eerste gezicht lijkt de vraag van de 'oude' partners niet onlogisch. Is het niet gewoon een aanpassing van de VN-aanpak aan een veranderde realiteit?

De G77 verzet zich daar hard tegen. Dat is niet verwonderlijk. Het hele begrippenkader voor het ontwikkelingsbeleid van de VN is gebaseerd op het onderscheid tussen ontwikkelde landen en ontwikkelingslanden. In de meeste onderhandelingen spreken de ontwikkelingslanden als één groep, met af en toe een aparte maar doorgaans erg compatibele stem van de groep Minst Ontwikkelde Landen. De ontwikkelingslanden beseffen heel goed dat het doorbreken van die categorieën in één hoekje van de VN meteen gevolgen kan hebben voor de onderhandelingen in andere VN fora en daarbuiten. Tijdens elke nieuwe onderhandeling wordt telkens uitgebreid verwezen naar en voortgebouwd op teksten waar in vroegere vergaderingen een akkoord werd bereikt. 'Agreed language' heet dat in het vakjargon. Als de groeilanden zich laten opnemen in de 'internationale partnergroep' in het kader van de MOL-conferentie, zou dat bijvoorbeeld kunnen betekenen dat ze ook de vraag krijgen om gulle bijdragen te doen aan de strijd tegen de klimaatfinanciering. Of dat ze in de onderhandelingen rond effectiviteit van de hulp de aanbevelingen over taakverdeling, eigenaarschap en harmonisering van hulp moeten overnemen van het Noorden, iets dat zich buiten het VN-kader afspeelt. Het

zou niet de eerste keer zijn dat de Noordelijke landen de MOL gebruiken om de spanningen en onenigheid binnen de groep ontwikkelingslanden aan te wakkeren

Voor de G77 is dat inschakelen in een nieuw partnerschap niet nodig. Zij wijzen er op dat ze wat betreft economische en financiële structuur en macht toch nog een flink eind achterop hinken. Bovendien zijn niet alle middeninkomenslanden ook BRICs. Een groot deel van de groep bestaat uit echte ontwikkelingslanden met de structurele zwaktes die daarbij horen.

Niet onterecht zeggen de BRIC dat zij al heel wat inspanningen doen, bijvoorbeeld via snel groeiende Zuid-Zuidhandel, via technische ondersteuning en technologieoverdracht. Ze wijzen er ook op dat er in de tekst een heel hoofdstuk zal komen over Zuid-Zuid samenwerking.

Het dispuut drukte alvast een zware stempel op de onderhandelingen tijdens het tweede prepcom in april. Overal waar de tekst rechtstreeks of onrechtstreeks over partnerschap sprak, kwamen er amendementen. Voor de noordelijke groep zou het een 'global partnership' worden, liefst met expliciete vermelding van 'ontwikkelingslanden die daartoe in staat zijn' ('developing countries in a position to do so'). De G77 liet dat dan telkens weer veranderen in 'renewed partnership' waarmee ze aangeven dat de oude partners in hun rol worden bevestigd. Er is voorlopig geen akkoord, maar het diplomatiek circuit vindt in de komende weken waarschijnlijk wel een formulering waarbij elke groep zich voorlopig kan neerleggen.

Het grootste gevaar is dat de oude partners en de topgroep van de ontwikkelingslanden hun machtsstrijd uitvechten ten koste van de MOL. We pleiten er dan ook voor om dit vraagstuk elders en op een wat positievere manier aan te pakken.

5.4. Actoren en standpunten

Ook buiten de discussie over 'partnerschap' ligt er nog voldoende discussiestof om de diplomaten een tijd aan het werk te houden. Men mag zich daarbij niet verkijken op het soms pietluttig lijkende gebakkelei rond punten en komma's. Een principe in een VN-tekst dat alle landen aanvaarden, kan in de jaren nadien soms de basis worden voor de werking van een VN-instelling of een regering.

Een voorbeeldje daarvan is de opname in de teksten van de term 'additionaliteit'. Dat wil zeggen dat kwijtschelding van oude schulden of middelen voor de strijd tegen de klimaatverandering bovenop de vroegere engagementen voor ontwikkelingssamenwerking moeten komen. Anders dreigen donoren ervoor te betalen met de bestaande middelen voor ontwikkelingssamenwerking.

Wie zegt wat in de discussies over de MOL?

De Minst Ontwikkelde Landen

Zij hebben het meeste belang bij een sterke en concrete uitkomst van dit hele proces. Bij het begin van de onderhandelingen legden zij een lange lijst voorstellen op tafel. Dat zijn gedeeltelijk oude grieven en wensen. Maar er zitten in het pakket ook vragen naar een specifieke aanpak van nieuwe problemen, zoals bijvoorbeeld de klimaatverandering. In vergelijking met de vorige actieplannen ligt er zeker meer nadruk op de nood aan goede infrastructuur, aan capaciteitsopbouw, aan ownership van plannen en programma's, aan meer ruimte en ondersteuning voor Zuid-Zuid samenwerking. En uiteraard blijft de vraag naar extra middelen luid klinken.

In navolging van de in cijfers uitgedrukte lijst Millenniumdoelstellingen, vindt men in hun voorstellen ook meer becijferde voorstellen en doelstellingen. Zo willen de MOL in het nieuwe actieprogramma laten opnemen dat in de volgende tien jaar de helft van de landen uit de MOL categorie kunnen ontsnappen.

De vertegenwoordigers van de MOL, onder leiding van de ambassadeur van Nepal, reageren nogal kribbig als je spreekt van een te lang boodschappenlijstje. Volgens hen is dat onvermijdelijk als je de grote verscheidenheid en heterogeniteit van de 48 MOL in rekening brengt.

Feit blijft dat een te lange puntenlijst de kans op concrete oogst eerder vermindert dan vergroot, zeker als de resterende onderhandelingsstijd snel wegtikt. De groep heeft dat blijkbaar begrepen, en lanceerde onlangs een kortere lijst 'deliverables': punten die men eigenlijk makkelijk kan realiseren en die een duidelijk effect zouden hebben. Daarin zitten onder meer de 0,15 tot 0,20% voor hulp aan de MOL.

Opvallend is wel dat in de voorbije maanden soms hoog oplopende spanning tussen de MOL en de rest van de groep ontwikkelingslanden goed werd toegedekt. In de onderhandelingen is de Nepalese ambassadeur zelfs tegelijk woordvoerder van de MOL en van de andere G77 leden en China. Dat is allicht een gunstig neveneffect van de 'partnerdiscussie'. De MOL krijgen steun voor hun voorstellen, als ze de pogingen van het Noorden om de rijkere ontwikkelingslanden te laten mee betalen blokkeren.

De G77 en China

De ontwikkelingslanden laten zich dus deze keer vertegenwoordigen door één van de MOL. Dat is niet altijd evident, want de belangen binnen de grote en heterogene G77 lopen niet altijd gelijk. Toch lijkt het front op dit moment nogal hecht.

De G77 en China (zo heet de groep in zijn geheel) willen duidelijk meer toezeggingen voor maatregelen en middelen. Tijdens de prepcom vroegen ze zich vaak publiek af of onderhandelen wel zin had als de Noordelijke landen elke tekstverwijzing naar versterking, verbetering of extra's bleven schrappen.

De gecombineerde functie van Nepal als woordvoerder van MOL én G77 heeft voordelen als het leidt tot sterkere, gezamenlijke druk. Maar ook in het geval van de G77 is het risico reëel dat men zich meer vastpint op de discussie wie nu eigenlijk ontwikkelingspartner is en moet bijdragen in de kosten dan op het afdwingen van concrete maatregelen voor de MOL.

De Verenigde Staten: VS nieuwe stijl

Met de komst van Obama is er in de stijl van de VS binnen de VN iets veranderd. Het land positioneert zich nu meer binnen de VN-groep dan vroeger. In het verleden probeerden de VS vaak in de onderhandelingen een akkoord zo veel mogelijk verzwakken, waarna ze er zich dan toch van distantieerden. En er is nu iets meer flexibiliteit en iets minder arrogantie. Dat zijn pluspunten.

Inhoudelijk is de verschuiving onder Obama minder groot. De VS blijft wars van bindende kwantitatieve streefdoelen, legt liefst zoveel mogelijk verantwoordelijkheid voor onderontwikkeling bij de landen zelf en schraapt graag elke zweem van kritiek op het marktsysteem en de privésector.

De VS kregen van de G77 het verwijt dat ze geen extra of sterkere engagementen in het nieuwe actieplan wilden. De vertegenwoordiger van de VS repliceerde dat de versterking moet komen van de MOL zelf en van de verbreding van de hulpengagementen naar de rijkere ontwikkelingslanden.

CANZ (Canada, Australië en Nieuw Zeeland): op zoek naar compromissen

De drie landen hebben nu één woordvoerder. Inhoudelijk zitten ze doorgaans op de lijn van de Verenigde Staten, Japan en de Europese Unie. Tijdens de Prepcom in april viel wel op dat deze delegatie erg intensief op zoek was naar aanvaardbare compromisvoorstellen, zowel wat de structuur als de inhoud van de tekst betreft.

Japan: over naar hoofdkwartier

Traditioneel speelt de Japanse delegatie politiek onder het economisch gewicht van het land. Dat is nu niet anders. Echt nieuwe voorstellen komen er niet veel van die kant. Het land wil wel een wat hoger profiel ontwikkelen rond de Millenniumdoelstellingen en zit het buiten verwachting soms in het kamp van de verdedigers van een financiële transactietaks. Maar daar was in de voorbereiding van de MOL-conferentie niet veel van te merken. Nog meer dan andere landen staan de Japanse vertegenwoordigers onder directe voogdij van de beslissers in hun hoofdstad.

De Europese Unie: mak

Europa is voor ons land erg belangrijk in dit soort onderhandelingen. De individuele lidstaten van de Unie voeren er immers nooit het woord, behalve in sommige gevallen, maar ook minder dan vroeger, het land dat op dat moment het roterend voorzitterschap van de Unie heeft.

De standpunten van de Unie worden in grote lijnen wel vooraf in Brussel afgesproken en bekrachtigd door de Europese Raad. En ook ter plekke in New York en allicht nog in Istanbul zijn er coördinatievergaderingen waar de lidstaten bindende afpraken maken over inhoud en strategie. Tijdens de onderhandelingen wordt de EU woordvoerder vaak letterlijk omringd door goed oplettende en druk fluisterende diplomaten uit de verschillende lidstaten.

De EU is voor de MOL een belangrijke partner, in het bijzonder als grote hulpverlener en als handelspartner. In het verleden kreeg de MOL-groep ook hoge politieke prioriteit. Niet toevallig vonden de drie vorige MOL-conferenties plaats in Europese landen. De recentste in Brussel had zowel de Europese Unie als België als 'gastland'. De EU zorgde ook buiten de hulpverlening voor een aantal primeurs zoals het EBA (Everything But Arms) akkoord over

handel. Alle MOL-producten behalve wapens zouden vrije toegang krijgen tot de Europese markt. Er blijven moeilijkheden met de kleine lettertjes van het akkoord, en veel MOL zijn economisch niet echt in staat om volop van de ruimere toegang gebruik te maken, maar toch blijft het een belangrijke stap.

Ook politiek was er een speciale band. Er is een periode geweest (ruwweg tot het einde van de jaren negentig van de vorige eeuw) waarin de EU in alle onderhandelingsteksten systematisch telkens 'developing countries' verving door 'least developed countries and countries in transition'. In 'overgang' betekende dan concreet ex-Oostblok. Het ging hier vaak meer om gebruik van de MOL om de eenheid van de groep ontwikkelingslanden te ondermijnen dan om ware liefde voor de allerarmsten. Toch weerspiegelde het in zekere mate de prioriteit die de EU aan de problemen van de minst ontwikkelde gaf.

De oude liefde lijkt toch een beetje gesleten. De voorbereiding op EU niveau was nogal routineus, en hernam grotendeels standpunten uit de onderhandelingen rond de Millenniumdoelstellingen: de begin- en eindverantwoordelijkheid van de ontwikkelingslanden voor hun eigen ontwikkeling, de beperking van kritiek op de internationale context en het daar gevoerde beleid, een sterke nadruk op kwetsbaarheid en fragiliteit, een zware nadruk op het cruciaal belang van intern goed bestuur en constant vermelden van grote bijdrage die de EU en de lidstaten al leveren op vlak van hulp en handel. De EU wilde zelfs de structuur van de eindtekst van de Millenniumtop van september 2010 overnemen.

Ook op de prepcom in april leverde de EU vertegenwoordiger een makke prestatie. Er werd wel gereageerd op voorstellen, maar in de meeste gevallen liet men de spits afbijten door de VS, en wachtte men net als de anderen op compromisvoorstellen van de CANZ-groep of de facilitatoren.

Ligt dat aan de crisis die de euro en de Unie blijft achtervolgen? Wordt het te moeilijk om met een grote groep en met een wijde politiek en economische spreidstand tussen de lidstaten baanbrekende standpunten in te nemen? Of voel je ook hier dat de EU stilaan meer op zoek is naar het opkrikken van haar internationaal concurrentievermogen dan met het uitbouwen van een partnerschap met de armste landen van de planeet?

België: veel goede wil maar te onzichtbaar onder de EU vleugels

België heeft iets met de Minst Ontwikkelde Landen. Een flink deel van onze bilaterale ontwikkelingssamenwerking gaat naar de MOL. We zitten met 0,18% in 2008 dicht tegen 0,20% van het BNI 'norm voor gevorderden' aan. Onze historische concentratie op drie notoire MOL, Rwanda, Burundi en DR Congo heeft daar veel mee te maken.

De Belgische ontwikkelingssamenwerking specialiseert zich ook in denken en praktijk van de samenwerking met 'fragiele' staten. En zoals gezegd is de overlapping daarvan met 'Minst Ontwikkeld' groot.

Maar er is meer dan dat. Op de VN top over de Millenniumdoelstellingen in september 2010 in New York engageerde premier Yves Leterme zich in naam van de ontslagnemende Belgische regering tot actieve deelname aan de voorbereiding van de conferentie in Istanbul. België legde meteen ook 400.000 euro op tafel voor de internationale voorbereiding ervan.

België is overigens een van de weinige landen die niet bij voorbaat terugschrikken voor de discussie over nieuwe extra middelen. Het is een standpunt dat de Belgen ook in de debatten over het EU-standpunt verdedigden.

Dat is goed, maar is het ook goed genoeg? Op niveau van de VN onderhandelingen verdwijnt België zo goed als helemaal binnen de EU. Men kan zich natuurlijk afvragen of ons land toch niet voor een hoger profiel en sterkere EU standpunten zou hebben kunnen zorgen met een volwaardige regering. Echt zeker is dat niet. Het overwicht van de EU buitenland-diensten onder leiding van de Britse Catherine Ashton wordt immers steeds sterker.

Toch zou België in de komende dagen en weken nog voor vooruitgang kunnen zorgen door publiek en in EU coördinaties duidelijke standpunten in te nemen over de twistpunten die een akkoord in Istanbul nog in de weg staan. Uittredend premier Leterme leidt de Belgische delegatie in Istanbul. We verwachten dat hij er evenveel politieke wil toont en even uitgesproken standpunten verkondigt als in september 2010 op de top over de Millenniumdoelstellingen. En ook zijn pleidooi voor een financiële transactietaks mag hij er van ons gerust herhalen.

Tabel met overzicht hulpcijfers België aan de MOL concentratielanden in euro en %

Land	Oda in euro	In % van belgische ODA
Benin	18.354.183	2,14%
Burundi	37.320.946	4,35%
DR Congo	127.676.318	14,87%
Mali	14.040.161	1,63%
Mozambique	16.614.105	1,93%
Niger	18.903.840	2,20%
Rwanda	58.816.592	6,85%
Senegal	13.548.487	1,58%
Tanzania	14.695.885	1,71%
Uganda	15.712.631	1,80%

Buiten de concentratielanden ging er ook nog heel wat hulp naar andere MOL zoals Afghanistan (13.413.671) en Togo (44.807.373)

De Civiele Maatschappij: Ook een beetje Minst Ontwikkeld?

De civiele maatschappij (CSO), die in VN-context bestaat uit NGO's, kerkgroepen, vakbonden en bedrijfsverenigingen, is niet oververtegenwoordigd in het MOL proces. Ook de NGO's zelf zitten wat deelname aan de voorbereiding betreft ver onder de aantallen die ze inzetten voor andere conferenties zoals de Millenniumtop. Een aantal van de grote internationale netwerken zijn niet of nauwelijks bij de voorbereiding of het monitoren van de conferentie betrokken.

Een klein voordeeltje van die afwezigheid is dat er veel plaats openligt voor netwerken en basisorganisaties uit de MOL zelf. De coördinatie van de NGO's gebeurt door een stuurgroep waar naast de vertegenwoordigers vanuit MOL ook iemand zit van het Europese netwerk Eurostep en iemand van Oxfam Nieuw-Zeeland. De praktische leiding is in handen van LDC-Watch, een vanuit Nepal gestuurd netwerk dat zich sinds de MOL-conferentie in 2001 in Brussel in de opvolging van het MOL beleid heeft vastgebeten. De NGO's beschikken deze keer dus over bescheiden mankracht en middelen, maar hebben wel een rechtstreekse verbinding met het VN bureau voor de MOL, met de officiële vertegenwoordigers van de MOL en met tal van andere delegaties. De groep zorgde voor een brede eisenlijst.

Wat de groep uiteindelijk vooral in het hele proces wil en moet inbrengen is dat duurzame ontwikkeling, binnen de MOL en andere landen, moet gerealiseerd worden met en niet tegen de betrokken bevolking. Ownership, inclusieve groei, ontwikkeling op basis van gelijkheid, het blijven holle woorden als de mensen waarover het gaat niet actief worden betrokken en geraadpleegd. Dat is alvast een van de lessen die uit de recente ervaringen in het Midden-Oosten wordt getrokken.

6. Wat te doen: reguleren, engageren en opvolgen!

Voorstellen zijn er dus genoeg. Er werd in diplomatieke kringen wat meewarig gereageerd op het boodschappenlijstje dat de MOL aan het begin van het proces op tafel legden. Toch moet men toegeven dat de nood van de betrokken landen om veel en krachtige maatregelen vraagt. En als men een behoorlijk deel van de MOL-eisen zou realiseren zou men binnen 10 jaar ook echt verder staan dan nu.

Aan de vooravond van de conferentie in Istanbul wijken nood en ambitie al wat meer voor politiek realisme. De ambitieuze nieuwe architectuur die door Unctad werd uitgewerkt, is opgeborgen voor later gebruik. Uit de eisenlijst van de MOL is in de nu al onderhandelde tekststukken maar een deel overgenomen en vaak in beperkende bewoordingen. Toch moet het nieuwe actieplan en vooral de actie in de komende tien jaar meer hout snijden dan de vorige drie plannen.

Wat kunnen we er nog aan doen? Volgens ons moet wie de conferentie wil redden, en we rekenen de Belgische overheid daar graag bij, werken op 6 lijnen:

- ▶ Publiek stellen dat men de kwestie van de **partnerrol van de nieuwe groeilanden niet meer wil beslist zien in het kader van de onderhandelingen over het MOL actieplan.**
- ▶ Ondersteuning bieden aan de sterkst mogelijke **aanbevelingen over internationale crisispreventie**, ook al liggen die op het eerste zicht ver buiten het bereik van de MOL. Concreet vragen we vooral **een belasting op financiële transacties, en concrete maatregelen tegen speculatie op grondstoffen, in het bijzonder op voeding.**
- ▶ Op EU-niveau **verdedigen van de lijst 'deliverables'** (haalbare concrete resultaten) die de groep van ontwikkelingslanden naar voren schoof. Belangrijk daarin zijn zeker **de 0,15% en 0,20%** (voor de landen die de 0,15% al hebben gehaald) **BNI voor hulp aan de MOL.**

- ▶ Zoeken naar **win-win voorstellen voor de verschillende 'categorieën' ontwikkelingslanden.** Dat zijn maatregelen die zeer gunstig zijn voor de MOL, maar ook voordeel opleveren voor gewone lage- en middeninkomenslanden. Bijvoorbeeld een onafhankelijk mechanisme voor behandeling van schulden.
- ▶ Minstens evenveel **middelen toewijzen voor de opvolging van de conferentie** als voor de voorbereiding ervan, ook middelen voor de uitvoering op nationaal niveau van de MOL en voor het omzetten van de voornemens in plannen. Ook betere kennis binnen de MOL administraties van de mogelijke voordelen van de toezeggingen aan de MOL zou al veel helpen.
- ▶ Samen met 'gelijkgezinde' landen en VN instellingen werken **aan een koffer MOL maatregelen die kunnen meegenomen worden naar onderhandelingen die in de komende jaren meer politiek gewicht zullen krijgen dan de MOL conferentie zelf.** De belangrijkste daarvan zijn waarschijnlijk de conferenties rond klimaatverandering en de opvolgingsconferentie Rio plus 10 rond duurzame ontwikkeling.

Contact:

11.11.11

Koepel van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging

Vlasfabriekstraat 11
1060 Brussel

(+32) (0)2 536 11 11

info@11.be
www.11.be/11